

8th International conference of young scientists

KHARKIV FORUM OF NATURAL SCIENCES

VIII Міжнародна конференція молодих учених

ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ

14–15 травня 2025 р.

Харків 2025

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,
факультет природничої, спеціальної і здоров'язбережувальної освіти
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Університет імені Адама Міцкевича у Познані, Польща
Поморський університет у
Слупську, Польща
Інститут біології і наук про Землю
Вроцлавський університет, Польща
Сілезький університет в Опаві (Чехія)
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II (м. Берегове)
Батумський державний університет імені Шота Руставелі, Грузія
Грайфсвальдський університет (м. Грайфсвальд, Німеччина)
Національний природний парк «Гомільшанські ліси»
ГО «Українське ентомологічне товариство»

*До 80 річчя від дня від дня присвоєння
університету імені Г. С. Сковороди*

ВОСЬМА МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦ МОЛОДИХ УЧЕНИХ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ»
14-15 травня 2025 р.

Збірник наукових праць

Харків – 2025

Редакційна колегія:

Бойчук Ю. Д., д. пед. н., професор, академік НАПН України; Іонов І. А., д. с.-госп. н., професор, член-кореспондент НААН України; Микитюк С.О., д.псих.н., професор; Леонтєв Д. В., д. б. н., професор; Чаплигіна А. Б. д.б.н., професор; Маркіна Т. Ю. д. б. н., професор; Комісова Т. Є., к.б.н., професор; Коваленко В.Є., д. пед. н., доцент; Мацай Н.Ю., к. с.-госп. наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту природничих і аграрних наук ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»; Твердохліб О. В., к.б.н., доцент; Науменко Н.В., д.пед. н., доцент; Сидоренко О.В. к. техн. н., доцент, Винник О.Ф., старший викладач кафедри фізики і хімії; Юрченко О. В. старший викладач кафедри фізики і хімії.

ВОСЬМА МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ «ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ». (14-15 травня 2025 р.): збірник наукових праць. – Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2025. – 364 с.

У збірці представлено матеріали міжнародної конференції молодих учених за результатами власних досліджень у галузі природничих наук та освіти. Метою конференції є організація ефективного міжнародного наукового співробітництва із провідними навчальними закладами України та світу; обговорення актуальних проблем природничих наук, спеціальної освіти, педагогіки здоров'язбереження. Збірка буде цікавою для біологів, екологів, хіміків, фізиків, фахівців у галузі спеціальної та інклюзивної освіти, викладачів, вчителів, здобувачів вищої освіти.

Рекомендовано редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 5 від 21.05.2025 р.

©Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Кузьменко Д.М, Маркіна Т.Ю. ВИДОВИЙ СКЛАД ТА ШКОДОЧИННІСТЬ ЛУСКОКРИЛИХ РОДИНИ NOCTUIDAE НА ТЕРИТОРІЇ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	119
Санін О.О. ДО ОРНІТОФАУНИ АГРОЦЕНОЗІВ ПІВНІЧНОГО СХОДУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ДІЙ.....	120
Цапенко М. О., Непша О. В. ВПЛИВ ПІДРИВУ ДАМБИ КАХОВСЬКОЇ ГЕС НА ТВАРИННИЙ СВІТ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ВЕЛИКИЙ ЛУГ»	122
Ярис О.О. ОСОБЛИВОСТІ ГНІЗДУВАННЯ <i>MICROMYS MINUTUS</i> (PALLAS, 1771) В ЧУГУЇВСЬКОМУ РАЙОНІ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	123
Ярис О.О. ПРИДОРОЖНІ ЛІСОСМУГИ ЯК ОСЕРЕДКИ ВОКАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ДРОЗДІВ У ПЕРІОД РОЗМНОЖЕННЯ: СПОСТЕРЕЖЕННЯ В МЕЖАХ МАРШРУТУ ІВАНІВКА–СОЛДАТСЬКЕ (ОХТИРСЬКИЙ РАЙОН, СУМСЬКА ОБЛАСТЬ)	125
СЕКЦІЯ «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ».....	128
Lisetska I.S. STUDY OF THE PREVALENCE OF DENTAL HYPERESTHESIA	128
Віннік М. С., Бацилева О.В. ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ З ЛЕГКИМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ В УМОВАХ ОСВІТНЬОЇ ІНКЛЮЗІЇ.....	130
Григорчук В.Р. ВПЛИВ ЧАСУ В СОЦМЕРЕЖАХ НА ЧАСТОТУ НЕГАТИВНИХ ЕМОЦІЙ	131
Коц С.М., Коц В.П., Гура І.В. ЕМПАТІЯ ТА РОЗВИТОК ЇЇ У ЦЕНТРАХ ТВОРЧОСТІ	133
Коц В.В., Коц С. М., Коц В.П. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	134
Кузьміна І.Ю., Кузьміна О.О. ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ У ФОРМУВАННІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	137
Лукасюк І. Я. ВПЛИВ ТИПУ СПРЯМОВАНОСТІ ОСОБИСТОСТІ НА РІВЕНЬ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ	139
Молчанова К. К., Лупаренко С. Є. ЗДАТНІСТЬ ТВАРИН ПОКРАЩУВАТИ ФІЗИЧНИЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ЛЮДИНИ	140
Пішко Ю. С. ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ, ПОВЕДІНКОВИХ ТА ДЕМОГРАФІЧНИХ ФАКТОРІВ НА РІВЕНЬ СТРЕСУ, ТРИВОЖНОСТІ, САМООЦІНКИ ТА ЗАГАЛЬНОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ	142
Поволяко К. О., Бацилева О. В.РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ.....	144
Ромашенко А.М., Науменко Н.В. РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДИКИ ТАН-СОДЕРБЕРГ	146

Кузьміна І.Ю., Кузьміна О.О.
ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ У ФОРМУВАННІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У
ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Харківський національний медичний університет
e-mail: irina.u.kuzmina@gmail.com

До основних принципів наукової політики в системі вищої освіти України можна віднести важливість і необхідність забезпечення розвитку науки. Демократизація суспільного життя, перехід від індустріальних технологій до науково-інформаційного виробництва ставить перед вітчизняною вищою школою завдання оптимізації та інтенсифікації науково-дослідної роботи у закладах вищої освіти України. Одним із факторів цієї проблеми є організація та розвиток закладів вищої освіти, які б ставили в основу свого функціонування здоровий спосіб життя [1].

Проблеми здоров'я посідають важливе місце в соціальному, економічному та культурному житті суспільства. Вивченню проблем здоров'я завжди приділялася серйозна увага, порівняно з іншим наукам, для визначення сутності його збереження.

Актуальність проблеми формування навичок здорового способу життя визначається погіршенням здоров'я підростаючого покоління, що зумовлено соціальним, економічним, екологічним станом українського суспільства. Одним із найважливіших завдань вищої школи є підготовка здобувачів освіти, які здатні вирішувати питання збереження здоров'я. Сучасний етап розвитку нашого суспільства потребує демократичної держави, для створення умов для всебічного розвитку професійних якостей й формування високого рівня її здоров'я.[2]

Для здорового способу життя має бути соціальне середовище, яке необхідно для людини і суспільства. Уся система занять та заходів спрямована на підтримку здоров'я і це найвища цінність, яка спрямована на реалізацію заходів здоров'я та включає підготовку медичних кадрів, орієнтованих на роботу з населенням

Зміст, методи, форми і засоби здоров'язбережувальної діяльності реалізуються через використання принципів науковості, яка поєднує їх із традиційними та інноваційними педагогічними технологіями.

Проблема дослідження методичних засад застосування технологій здоров'язбереження в освітньому процесі має важливе наукове, освітнє і суспільне значення. Більшість вчених визначають використання здоров'язбережувальних технологій як головний напрям вирішення проблем збереження та зміцнення здоров'я молоді у сучасних умовах освітнього простору [3].

Мета здоров'язбережувальних освітніх технологій – забезпечення умов фізичного, психічного, соціального та духовного комфорту, що сприяють практичній діяльності учасників освітнього процесу, заснованій на науковій організації праці та культури здорового способу життя.

Проблема здоров'язбереження в медичному і в педагогічному аспектах ілюструє структуру та механізми навчально-виховного процесу; які спрямовані на підвищення рівня здоров'я.

Дотримання здорового способу життя впливає не лише на формування і зміцнення здоров'я, а й на інтелектуалу і духовну особистість [4].

Педагогічний напрям здоров'язбережувальних технологій реалізується при використанні підходу, що поєднаний з інноваційними форми навчання та побудований на організації професійної діяльності медичних працівників.

Системний підхід до розуміння сутності поняття здоров'язбережувальні технології включає стратегії з урахуванням вікових особливостей молодого покоління. Педагогічні технології набули активного впровадження у педагогічній практиці. Система освіти пов'язується з використанням комплексу заходів, до яких відносяться медичні, лікувально-оздоровчі, реабілітаційні та екологічні безпеки життєдіяльності.

Основою формування здорового способу життя є освіта, сутність якої полягає у розвитку морального і духовного самовдосконалення. За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я, психічне здоров'я є певним резервом сил людини, завдяки якому вона може долати несподівані стреси чи ускладнення, що виникають у виключних обставинах; психічне здоров'я – стан, що сприяє найбільш повному фізичному, розумовому та емоційному розвитку людини і містить високу свідомість, розвинене мислення, значну внутрішню моральну силу [5].

Формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя є принцип наукових знань для усіх ланок освіти з врахуванням особливості різних вікових категорій та взаємозв'язок науки про здоров'я з практичним досвідом. Процес спрямовується на різнобічному розвитку та охоплює всі сфери життєдіяльності.

Систематичне поповнення та вдосконалення знань про здоровий спосіб життя спрямований на підвищення ефективності функціонування власного організму і свідомого позитивного ставлення до нього.

Критеріями формування здорового способу є прагнення до фізичної досконалості ставлення до власного здоров'я, і громадянська відповідальність за наслідки нездорового способу життя. Створення моделі здоров'язбережувального освітнього середовища для впровадження інноваційних педагогічних технологій дає змогу вплинути на свідомість і здорового і продуктивного способу життя на основі розвитку життєвих навичок [6].

Науково-педагогічна діяльність у закладах вищої освіти (ЗВО) за напрямками підготовки здобувачів освіти в системі загально-наукової підготовки мають відповідні особливості підготовки за фахом. Фахова підготовка сучасного педагога охоплює здоров'язбереженні технології учасників педагогічного процесу.

Висновки. Якісна професійна підготовка у вищій освіті України є актуальною науково-практичною проблемою, яка потребує системного процесу у закладах вищої освіти. Здоровий спосіб життя є головним завданням підготовки здобувачів освіти у вищій школі до формування їхньої готовності щодо організації навчально-виховного процесу з упровадженням інноваційних здоров'язбережувальних методик.

Список використаних джерел

1. Анастасова О. Ю. Здоров'я формуючі технології в сучасному освітньому просторі. Актуальні проблеми збереження психологічного здоров'я підростаючого покоління: матеріали Всеукр. психол.-пед. Демиденківських читань. Бердянськ: БДПУ, 2013. С. 84–86.
2. Жара Г. І. Динаміка показників індивідуального здоров'я учителів в умовах педагогічного експерименту. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. № 3 (87). 304 с. С. 233–249. DOI 10.24139/2312-5993/2019.03/233-249.
3. Yagotin, R. S., Degtyarenko, T. V., Bosenko, A. I., Plisko, V. I. and Dolinsky, B. T. (2024) Criterion score of the physical and psychophysiological condition of students in the context of determining their individual adaptability to physical loads, *Physical education of students*, 23(1), pp. 51–57. doi: 10.15561/20755279.2019.0108
4. Воскобойнікова Г.Л., Кійко Т.Б., Міненко А.О. Сучасні проблеми формування індивідуального здоров'я студентів у вищій педагогічній освіті. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Чернігів : ЧНПУ, 2016. Вип. 139. Т. II. С. 20–24.
5. Формування інноваційного здоров'язбережувального освітнього середовища: досвід проектування і реалізації: матеріали круглого столу / упоряд. Н. А. Поліщук. – Луцьк : ВППО, 2018. – 124 с.

6. Шмалей С. В., Щербина Т. І. Реалізація здоров'яформувальної технології у процесі фізичного виховання учнівської молоді. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2015. Вип. 5(1). С. 276–280.

Лукасюк І. Я.
ВПЛИВ ТИПУ СПРЯМОВАНОСТІ ОСОБИСТОСТІ НА РІВЕНЬ
СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ

Національний університет «Львівська політехніка»

e-mail: ivanna.lukasiuk.ps.2023@lpnu.ua

Соціальна адаптація особистості значною мірою залежить від її типу спрямованості — екстраверсії, інтроверсії або амбіверсії. Тип спрямованості визначає переважний спосіб взаємодії людини із соціальним середовищем та впливає на ефективність її соціальної інтеграції. Екстраверти зазвичай проявляють активність у соціальних контактах, легко налагоджують стосунки, швидко пристосовуються до змін у соціумі. Інтроверти, навпаки, демонструють схильність до обмеження кола спілкування, глибшого емоційного залучення в обмеженій кількості взаємодій. Амбіверти характеризуються гнучкістю й адаптивністю залежно від соціальної ситуації.

Для вивчення впливу типу спрямованості на соціальну адаптацію було проведено емпіричне дослідження. Вибірка складала 79 осіб, серед яких 74% жінки та 26% чоловіки. Середній вік учасників становив 18,4 роки. Для збору даних було використано авторську анкету, яка включала 12 тверджень, що оцінювали рівень соціальної адаптації та тип спрямованості.

За результатами відповідей респондентів була сформована Таблиця 1.

Таблиця 1

Рівень соціальної адаптації залежно від типу спрямованості особистості

№	Питання	Середнє значення
1	Я отримую енергію від спілкування з іншими людьми	7,8
2	Я віддаю перевагу активному соціальному життю, ніж проведенню часу на самоті	6,7
3	У великих компаніях я почуваю себе комфортно та впевнено	7,2
4	Я ціную моменти, коли можу бути на самоті для відновлення сил	8,5
5	Я відчуваю, що маю баланс між бажанням спілкуватися та потребою в особистому просторі	7,5
6	Я легко знаходжу спільну мову з незнайомими людьми в нових соціальних ситуаціях	7,8
7	Я швидко пристосовуюся до змін у своєму соціальному оточенні	7,5
8	Я ефективно вирішую конфліктні ситуації у міжособистісних стосунках	7,2
9	Я відчуваю підтримку від друзів та близьких у складних соціальних ситуаціях	7,8
10	Я впевнений/впевнена у своїх соціальних навичках та здатен/здатна ефективно комунікувати в різних умовах	7,4
11	Я можу відкрито висловлювати свої думки та почуття, не боячись осуду з боку інших	7,1
12	Я отримую задоволення від участі в групових заходах та командних активностях	7,0

Дані в таблиці показують, що респонденти з високими балами за шкалами екстраверсії мають вищі показники соціальної адаптації, зокрема легкість у

Наукове видання

Збірник наукових праць

**ВОСЬМА МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ»**

14-15 травня 2025 р.

Збірник тез

Відповідальний за випуск:

Комісова Т.Є.

Комп'ютерна верстка:

Винник О.Ф., Осинський М.

Коректор:

Мамотенко А.В.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди
Україна, 61002, м. Харків, вул. Алчевських, 29